

Raadsinformatiebrief

Aan:	de leden van de raad
Van:	het college van burgemeester en wethouders
Datum:	29 mei 2018
Onderwerp:	uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2018
Doel:	ter kennisname/ter informatie
Aanleiding:	informatie (periodiek)
Aard informatie:	openbaar

Aanleiding

Op 19 december 2017 heeft u de duurzaamheidsagenda vastgesteld. In de duurzaamheidsagenda staat dat jaarlijks een uitvoeringsprogramma wordt opgesteld. Het uitvoeringsprogramma voor het jaar 2018 treft u hierbij aan.

Informatie

Wat doen we al / gaan we doen?

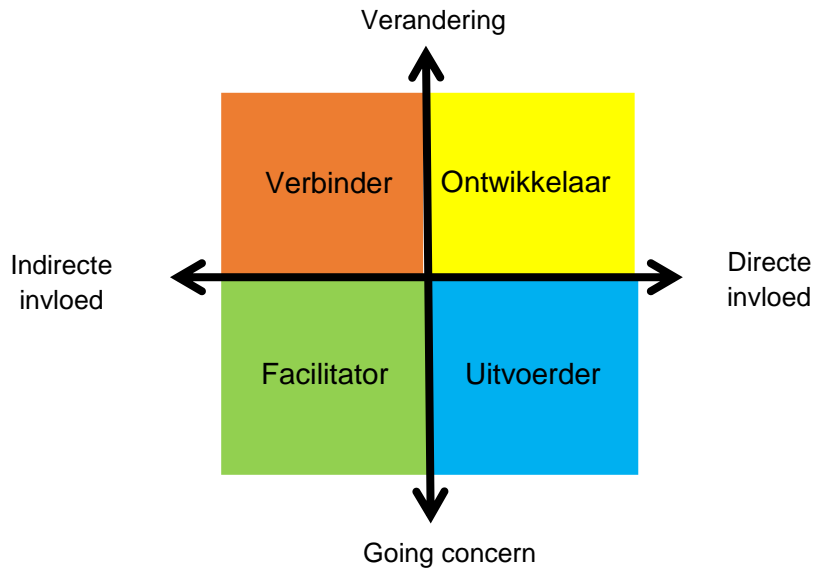
Duurzaamheid is een onderwerp dat op een aantal beleidsterreinen al volop wordt geïntegreerd in de beleidsvorming. Voorbeelden hiervan zijn het momenteel in procedure zijnde Groenstructuurplan, Waterplan en Beleidsplan Openbare Verlichting. Ook bij andere onderwerpen is er aandacht voor duurzaamheid, zoals bij afval en gemeentelijk vastgoed.

De infographic, die u als bijlage aantreft, laat zien wat er nu al wordt gedaan aan duurzaamheid en wat er nog op de rol staat om in 2018 uit te voeren. Per pijler uit de duurzaamheidsagenda is een, niet uitputtende, opsomming gegeven van de belangrijkste onderwerpen. Biodiversiteit en klimaatadaptatie hangen erg met elkaar samen. Om deze reden zijn deze pijlers samengevoegd.

Rol gemeente

Veel rondom duurzaamheid gebeurt om ons heen. Het bedrijfsleven, particulieren, verenigingen, woningbouw, etc., etc. zijn actief bezig om hun omgeving duurzamer te maken. Als gemeente hebben we hier soms een directe, maar vaak ook een indirecte rol. Ongeacht of we directe dan wel indirecte invloed hebben op de uitvoering en hiervoor verandering van perspectief nodig is, in alle gevallen draagt de gemeente haar eigen steentje bij. We doen dit door de klant centraal te stellen, de dialoog aan te gaan, samen te werken, elkaar aan te spreken en ook onze verantwoordelijkheid te nemen. Hierbij kan de invulling van onze rol verschillende vormen aannemen. Afhankelijk van de benodigde verandering van perspectief, gecombineerd met de mate van invloed, opereert de gemeente als verbinder, ontwikkelaar, facilitator of uitvoerder. In de figuur op de volgende pagina zijn de verschillende gedaantes waarin de gemeente vorm en inhoud geeft aan haar rol met kerncompetenties schematisch weergegeven.

De realisatie van de ambities en maatregelen kan enerzijds eenvoudig en snel plaatsvinden wanneer er al concrete keuzes zijn gemaakt en er in financiële en personele capaciteit is voorzien. De uitvoering is dan als het ware going concern. Anderzijds kan het, daar waar al keuzes zijn gemaakt, juist ook lastiger zijn om duurzaamheid te integreren omdat sommige keuzes onomkeerbaar zijn. Ten slotte kan er voor realisatie ook verandering van perspectief of nadere concretisering nodig zijn. In dat geval zijn tussenstappen en/of nadere focus noodzakelijk voordat met de uitvoering kan worden gestart.

Partners

De infographic laat zien dat duurzaamheid niet iets is van de gemeente Heusden alleen, maar dat het vooral een verantwoordelijkheid is van, en samenwerking tussen, diverse partijen. De rol die de gemeente daarbij aanneemt is per onderwerp verschillend.

Voor een succesvolle energietransitie zal de maatschappelijke opgave en de samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties meer centraal komen te staan. We zetten de stap van *organisatie* naar *organiseren*. Op verzoek van lokale ondernemers zoekt de gemeente de samenwerking met Werkplaats de Gruyter, een platform waar bedrijven, gemeente en maatschappelijke organisaties nu al samenkomen om de energieopgave van de toekomst met elkaar te bespreken.

Wet- en regelgeving

In 2018 zal naar verwachting de Klimaatwet van kracht worden. Deze wet verankert de wijze waarop het Nederlandse klimaatbeleid invulling geeft aan de op 12 december 2015 in Parijs tot stand gekomen 'Overeenkomst van Parijs'. De wet zal de doelstelling hebben om broeikasgassen voor 2030 met minimaal 49 procent te reduceren ten opzichte van 1990, en voor 2050 met minimaal 95 procent ten opzichte van 1990. Landen zijn onder meer verplicht tot het nemen van maatregelen om hun broeikasgasuitstoot zoveel als mogelijk te beperken en investeringen te doen die bijdragen aan het bereiken van een klimaatneutrale samenleving.

Min of meer vooruitlopend hierop heeft de Eerste Kamer onlangs de Wet voortgang energietransitie (VET) aangenomen en daarmee aanpassingen aan de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet goedgekeurd. Een van de meest ingrijpende aanpassingen is het afschaffen van de gasaansluitplicht voor netbeheerders. Netbeheerders zijn hiermee niet langer verplicht om, op verzoek, nieuwbouw van woningen en kleine bedrijfsgebouwen (kleinverbruikers) aan te sluiten op het gastransportnet. Sterker nog, er wordt niet op het gastransportnet aangesloten, tenzij er een collegebesluit ligt voor een gebied waar dit door zwaarwegende redenen van maatschappelijk belang noodzakelijk wordt geacht. Zoals het er nu naar uitziet, wordt deze regeling per 1 juli 2018 van kracht.

Bewustwording/borging

Binnen de gemeentelijke organisatie zijn nog wel wat stappen te zetten naar verduurzaming. Het jaar 2018 wordt benut om de bewustwording binnen de organisatie te realiseren of te vergroten, door een rondgang langs alle clusters. Hierdoor moet duurzaamheid onderdeel worden van het denken over en uitvoeren door clusters van hun onderwerpen en taakvelden. Dit zal tot uiting (moeten) komen in de diverse clusterplannen voor 2019.

Op (langere) termijn zullen de verschillende pijlers moeten samensmelten en zal duurzaamheid integraal moeten worden opgepakt.

Monitoring

Het Tilburgse universitaire kenniscentrum Telos stelt voor onze gemeente een duurzaamheidsportret op. Op basis van gesprekken met diverse clusters binnen de gemeentelijke organisatie schetsen zij een nulsituatie van het niveau waarop de gemeente zich bevindt op het gebied van duurzaamheid. Vervolgens maken zij een impactanalyse van diverse maatregelen uit de duurzaamheidsagenda.

Het is belangrijk om te blijven monitoren wat de voortgang is en waar de gemeente zich bevindt op de route naar verduurzaming. Hiervoor zullen bestaande monitoringsinstrumenten worden toegepast en waar nodig nieuwe worden ontwikkeld.

Innovatie

De technologische ontwikkelingen staan niet stil. Het is daarom van belang om continu de relevante ontwikkelingen op de diverse onderwerpen in de gaten te houden en zo veel mogelijk 'no-regretmaatregelen' uit te voeren (maatregelen waarvan achteraf geen spijt ontstaat dat ze genomen zijn).

Concrete activiteiten in 2018

In 2018 worden in ieder geval de onderstaande activiteiten uitgevoerd:

- **Energiek Heusden**
 - Heel Heusden bespaart: inwoners van Heusden, met een woning die gebouwd is tussen 1925 en 1975, kunnen zich aanmelden voor een op maat gesneden energieadvies tegen een lage prijs. De tweede editie van Heel Heusden bespaart start najaar 2018.
 - Postcoderoos: bewoners binnen een bepaald postcoderoosgebied, die niet beschikken over een geschikt dak voor zonnepanelen, kunnen investeren in de opwekking van duurzame energie door zonnepanelen op een dak in de buurt waarbij een korting op de energiebelasting resulteert. Het eerste project in Heusden is gerealiseerd op De Kubus in Oudheusden, het tweede project start en is op de Caleidoscoop in Vlijmen.
- **Van gas los**
 - SMILE (Sociaal-Maatschappelijke Innovatie Labs Energieneutrale Woningvoorraad Midden-Brabant): het realiseren van plannen voor een energieneutrale wijk, in de praktijk brengen en aantonen dat energieneutraal in een bestaande wijk haalbaar en betaalbaar is.
 - Gemeentelijke werkgroep aanpak/uitgangspunten nieuwbouwwijken van gas los: de aansluitplicht voor nieuwe woningen op het gasnetwerk vervalt per 1 juli 2018; onderzocht wordt wat dit betekent voor de gemeente en hoe dit het best kan worden aangepakt.
- **Wijkaanpakken**
 - Hedikhuizen, energieneutrale wijk: Hedikhuizen wil een energieneutraal dorp worden.
 - Herpt, klimaatgesprekken: verduurzaming van de woningen en bewoners van Herpt.

- Samenwerking met Werkplaats de Gruyter
 - Inventarisatie energie-infrastructuur bij lokale ondernemers: samen met studenten van de Universiteit van Tilburg wordt een overkoepelende visie op de energietransitie voor gemeente Heusden opgezet; hiervoor worden in 2018 lokale ondernemers benaderd.
- Telos, duurzaamheidsportret: benchmarkstudie waarbij de integrale duurzaamheid op basis van bijna 100 indicatoren vergeleken met benchmarkgemeenten; de meest kritische duurzaamheids-thema's worden langs deze weg opgespoord met indicaties voor mogelijke oplossingen.
 - Nulmeting
 - Impact analyse diverse maatregelen duurzaamheidsagenda
 - Start monitoring
- Natuur in de wijk: samen met scholen wordt de biodiversiteit van schoolpleinen verhoogd/gestimuleerd.
- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (gemeentehuizen Vlijmen en Drunen, zwembad Die Heygrave); voor de genoemde gebouwen worden verduurzamingsmaatregelen toegepast in het streven naar de doelstelling van een CO2-reductie van 15%.
- Enquête fietsgebruik personeel: onderzocht wordt wat het huidige fietsgebruik is van het personeel waaruit conclusies en maatregelen komen ter verduurzaming van de mobiliteit van de werknemers.
- Pilotproject circulair bouwen samen met lokale ondernemer: er wordt een pilot uitgevoerd waarbij een nieuw gemeentelijk gebouw volledig circulair wordt gebouwd; in 2018 wordt hiertoe een aanpak geformuleerd.
- Optimalisatie afvalinzameling en preventie afval: de hoeveelheid huishoudelijk restafval neemt al fors af door de invoering van omgekeerd inzamelen; door optimalisatiemaatregelen moet de hoeveelheid restafval verder omlaag worden gebracht, hierbij is ook aandacht voor afvalpreventie.

Afweging

Met het vorenstaande als uitvoeringsprogramma en de bijbehorende infographic ontstaat een beeld van de in 2018 uit te voeren maatregelen in het streven naar het verwezenlijken van de ambities uit de duurzaamheidsagenda. Doorgaan op de huidige wijze kan leiden tot onsamenhangende, 'regret-maatregelen' (maatregelen waarvan achteraf spijt ontstaat dat ze genomen zijn) en daarmee verlies van gemeenschapsgeld.

Financiering

De financiering van de uitvoering van de diverse maatregelen uit het uitvoeringsprogramma wordt op diverse manieren ingevuld. Uitgangspunt daarbij is dat maatregelen zoveel mogelijk binnen het eigen beleidsterrein worden gefinancierd. Zo worden de meeste maatregelen die voortvloeien uit de nu in voorbereiding zijnde plannen, zoals Groenstructuurplan, Waterplan en Beleidsplan Openbare Verlichting, bekostigd door de voor deze plannen beschikbare c.q. nog beschikbaar te stellen budgetten.

Voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed is in 2018 een krediet beschikbaar.

Maatregelen op het gebied van afval worden gedekt door de reguliere budgetten van de afvalbegroting.

Daarnaast zijn er de reguliere budgetten voor duurzaamheid, waaruit onderzoeken, monitoring, communicatie, etc. kunnen worden gefinancierd en waaruit ook concrete projecten, zoals 'Natuur in de Wijk', kunnen worden bekostigd.

Subsidies

Per maatregel/onderwerp worden, waar mogelijk, de mogelijkheden voor subsidie bekeken en wordt gecontroleerd of de gemeente in aanmerking komt voor bijdragen. In 2018 wordt onder meer de check gedaan op een decentralisatie-uitkering als bijdrage voor een te starten proeftuin voor het aardgasvrij maken van een bestaande wijk. Voor 'Natuur in de Wijk' haakt de gemeente aan bij financiële stimuleringsregelingen om initiatiefnemers (bewoners, organisaties als scholen) te bewegen tot een biodiverse inrichting van hun erven of terreinen. Een voorbeeld hiervan is de regionale regeling 'ErvenPlus', met een financiële stimulans voor bewoners van het buitengebied.

Communicatie

Communiceren over de (gerealiseerde) ambities en uit te voeren of in uitvoering zijnde maatregelen draagt bij aan bewustwording en draagvlak. Daarom zal met enige regelmaat, zowel in- als extern, aandacht worden geschonken aan deze ambities en maatregelen.

Energie

- Heel Heusden bespaart
- Postcoderoos
- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed
- Beleidsplan Openbare Verlichting
- Gebiedsvisie zonnevelden
- Uitbreiding elektrische laadpalen
- Enquête fietsgebruik personeel
- 1e stappen verduurzaming wagenpark
- Wijkaanpak Hedikhuizen en Herpt
- Greendeal met zorginstellingen
- Energie infrastructuur & warmteplan
- Regionale energietransitie
- Prestatie-afspraken woningcorporatie
- Aanpak 'Van gas los'

Sociaal en gezonde leefomgeving

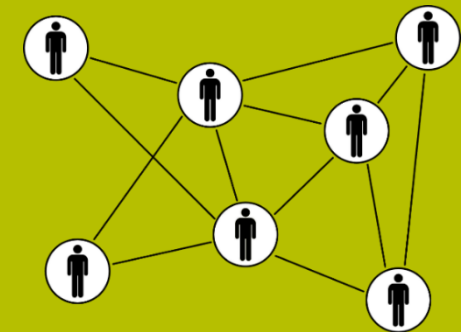
- Beleid sociaal domein
- Gemeentelijk Mobiliteitsplan
- Duurzaamheidsportret Telos
- Global Goals
- Gezond leisureklimaat
- GOL

Wet- en regelgeving

- Energieakkoord
- Aanpassing elektriciteitswet
- Klimaatwet

Partners

- Energiek Heusden
- Woonveste
- Buurt Bestuurt
- Bijeen Heusden
- O3-partijen
- Stichting de Schroef
- Zorginstellingen
- Onderwijsinstellingen (scholen)
- Kindercoöperatie
- NMVH
- Werkplaats de Gruyter
- Regiopartners
- Bedrijven
- Inwoners
- Gemeente Heusden

Biodiversiteit / Klimaatadaptie

- Groenstructuurplan
 - o Natuur in de wijk
 - o Voorbereiding beheerplan bermen en verhogen natuurwaarde dijken
 - o Uitwerking plan beleven groen
 - o Stika en erven plus
- Waterplan
 - o Opstellen Gemeentelijke Praktijk Richtlijnen
 - o Klimaatbestendig (her)ontwerpen
 - o Vaststellen hemelwaterverordening
 - o Afkoppelen verhard oppervlak
 - o Aanpak medicijnresten in water

Circulaire economie

- Circulair project: afvalstromen
- Circulair project: bouwen/slopen
- Evaluatie en optimalisatie afvalbeleid / omgekeerd inzamelen
- Verbetering scheiding huishoudelijk afval en stimuleren afvalpreventie
- Aanpak zwerfafval en dumpingen (Statiegeldalliantie)

Voorwaarden

- Monitoring
- Communicatie
- Innovatie